

Zajedničko saopštenje međunarodnih organizacija EUROPA NOSTRA, ICOMOS, Docomomo i Saveta arhitekata Evrope (ACE)

Poziv na povlačenje predloženog zakona „Lex Specialis“ u vezi sa modernističkim kompleksom Generalštaba u Beogradu, Srbija

4. novembar 2025.

Vodeće evropske i međunarodne organizacije za zaštitu kulturnog nasleđa — [EUROPA NOSTRA](#), [Međunarodni savet za spomenike i spomenička celine \(ICOMOS\)](#), [DOCOMOMO International](#) i [Savet arhitekata Evrope \(ACE\)](#) — izražavaju svoju duboku zabrinutost i odlučno protivljenje predloženom zakonu „Lex Specialis“ koji se odnosi na modernistički kompleks **Generalštaba**. Ovaj predlog je 2. novembra podnela grupa narodnih poslanika, a Narodna skupština Republike Srbije treba da ga razmatra već danas, 4. novembra 2025. godine. Predlog zakona ima za cilj da omogući **rušenje kompleksa Generalštaba** u Beogradu — remek-dela čuvenog arhitekta **Nikole Dobrovića**, koji je zakonom zaštićen kao **kulturno dobro** od nacionalnog značaja. Usvajanjem takvog zakona otvorio bi se put za izgradnju masivnog hotelskog i stambenog projekta poznatog kao „Trump Tower Belgrade“.

Predloženi „Lex Specialis“ ima za cilj da **suspenduje važeće zakone Srbije o kulturnom nasleđu i životnoj sredini** u vezi sa sprovođenjem budućih projekata na lokaciji kompleksa Generalštaba. Njegovo eventualno usvajanje predstavljalo bi **teško kršenje Ustava i vladavine prava u Srbiji**, naročito imajući u vidu da **Tužilaštvo za organizovani kriminal** trenutno vodi istragu o **ukidanju statusa zaštite** ovog dobra odlukom Vlade od **14. novembra 2024. godine**, koju mnogi smatraju **nezakonitom**.

Predlog zakona **pogrešno predstavlja kompleks Generalštaba kao „ruševinu opasnu po građane“**, zanemarujući višedecenijsko stručno priznanje njegove izuzetne arhitektonske i istorijske vrednosti. Kompleks, koji je oštećen tokom NATO bombardovanja 1999. godine, više puta su analizirali domaći i međunarodni stručnjaci koji su jednoglasni da se ovo modernističko zdanje **može i treba revitalizovati** u skladu sa najvišim standardima konzervatorske prakse.

Moguće rušenje kompleksa Generalštaba ne bi samo **izbrisalo evropsko remek-delo modernističke arhitekture** i **simbol posleratnog stvaralaštva i identiteta Jugoslavije i Srbije**, već bi i **nanelo nepopravljivu štetu međunarodnom ugledu zemlje**, naročito u okviru njenih odnosa sa **Evropskom unijom, Savetom Evrope i UNESCO-om**.

Međunarodne organizacije su već više puta istakle vrednost i značaj ovog spomenika: kroz proceduru [ICOMOS Heritage Alert](#), [DOCOMOMO](#) kroz svoju [Alert and Petition proceduru](#), i [EUROPA NOSTRA](#) kroz uvrštavanje kompleksa na listu [7 najugroženijih za 2025. godinu](#).

Na ozbiljne pretnje modernističkom kompleksu Generalštaba s dužnom pažnjom ukazano je i u **najnovijoj [Izjavi solidarnosti Evropa Nostre sa civilnim društvom i aktivistima za nasleđe koje brane evropske vrednosti u Srbiji](#)**, usvojenoj kao rezultat razgovora održanih na Evropskom samitu kulturnog nasleđa 2025. godine u Briselu.

Konačno, podsećamo i da je ovaj slučaj već **naveden kao predmet zabrinutosti Evropske unije** u **[Rezoluciji Evropskog parlamenta o Srbiji, usvojenoj u maju 2025. godine](#)**.

U skladu s navedenim, naše organizacije u potpunosti podržavaju sledeće zahteve, koje je već 3. novembra 2025. objavila **široka koalicija stručnjaka za nasleđe i arhitekturu iz Srbije**:

1. **Hitno povlačenje predloga zakona „Lex Specialis“** iz skupštinske procedure;
2. **Poništavanje odluke Vlade Srbije** kojom je nezakonito ukinut status zaštite Generalštaba;
3. **Objavljivanje svih ugovora i sporazuma** u vezi s ovom lokacijom, te poništavanje svih dokumenata koji su u suprotnosti s Ustavom i zakonima Srbije;
4. **Pokretanje transparentne i inkluzivne javne i stručne rasprave o revitalizaciji modernističkog kompleksa Generalštaba**, u skladu s javnim interesom i principima demokratskog upravljanja, poštovanjem vladavine prava — uključujući niz relevantnih evropskih i međunarodnih konvencija koje je Srbija potpisala i ratifikovala — radi obezbeđivanja odgovarajuće zaštite i unapređenja kulturnog nasleđa od nacionalnog i evropskog značaja, uz puno učešće stručnjaka, civilnog društva i lokalne zajednice.

O Europa Nostris

Europa Nostra je evropski glas civilnog društva posvećen očuvanju i promociji kulturnog i prirodnog nasleđa. Pan-evropska je federacija organizacija za zaštitu nasleđa, podržana širokom mrežom javnih institucija, privatnih kompanija i pojedinaca iz više od 40 zemalja. To je najveća i najreprezentativnija mreža nasleđa u Evropi, koja održava bliske odnose s Evropskom unijom, Savetom Evrope, UNESCO-om i drugim međunarodnim telima. Osnovana 1963. godine, 2023. je proslavila 60 godina rada. Europa Nostra vodi kampanje za spasavanje ugroženih spomenika, lokaliteta i predela širom Evrope, posebno kroz **[Program „7 najugroženijih“](#)**, nagrađuje i promovise izvrsnost kroz **[Evropske nagrade za nasleđe / Nagrade Europa Nostra](#)**, i aktivno doprinosi kreiranju evropskih politika o nasleđu kroz dijalog s evropskim institucijama i koordinaciju **[Evropske alijanse za nasleđe](#)**. Partner je inicijative **[Novi evropski Bauhaus](#)** i vodeći član i podržavalac **[Mreže za klimatsko nasleđe \(Climate Heritage Network\)](#)**. Od 2023. predvodi evropski konzorcijum izabran od strane Evropske komisije za sprovođenje projekta **[European Heritage Hub](#)**.

O ICOMOS-u

Međunarodni savet za spomenike i lokalitete (ICOMOS) je nevladina organizacija koja radi na očuvanju i zaštiti kulturnih dobara širom sveta. ICOMOS je jedina globalna organizacija posvećena primeni naučnih metoda, teorija i tehnika u zaštiti i konzervaciji materijalnih i nematerijalnih aspekata kulturnog nasleđa. Kao savetodavno telo u okviru **Konvencije o svetskom nasleđu**, ICOMOS je zvanični savetnik **Komiteta za svetsko nasleđe UNESCO-a**.

O DOCOMOMO International

DOCOMOMO International je neprofitna organizacija posvećena dokumentovanju i očuvanju zgrada, lokaliteta i naselja **modernog pokreta**. Osnovana 1988. godine, danas je prisutna u više od 80 zemalja i regiona, s ciljem da prikuplja i deli znanje o arhitekturi modernog pokreta i da obezbedi

njeno očuvanje. Tokom godina, stvorena je obimna globalna baza znanja, a značaj moderne arhitekture prepoznat je od strane stručne i šire javnosti, što je dovelo do zaštite mnogih objekata i prostora kroz zakonske, javne i privatne inicijative.

O Savetu arhitekata Evrope (ACE)

Savet arhitekata Evrope je reprezentativna stručna organizacija arhitekata na evropskom nivou. Članstvo čini **52 organizacije**, uključujući regulatorna i profesionalna tela iz svih zemalja EU, kao i šest posmatrača iz zemalja kandidata (Srbija, *Kosovo, Ukrajina, Crna Gora, Severna Makedonija i Moldavija), uz članove sa posebnim statusom (Velika Britanija, Švajcarska, Norveška). Kroz njih, ACE predstavlja interese više od **pola miliona arhitekata iz 36 evropskih zemalja**.

Kontakt:

Beograd

Vesna Marjanović
Generalna sekretarka, Europa Nostra Srbija
marjanovic.vesna@gmail.com /
info@evropanostrasrbija.org
+381 63 466163

Brisel

Liv Martin
Communications Manager, Europa Nostra
lm@europanostra.org
+33 7 84 20 89 64